

FDUV:s svar på frågor om bestämmelser om kortvarig omsorg och verksamhet under dagtid i den nya lagen om funktionshinderservice

19.5.2021

14 § Kortvarig omsorg

Personer med funktionsnedsättning har rätt att få kortvarig omsorg för att trygga nödvändig omsorg och delaktighet samt för att stödja välfärden för dem som ansvarar för omsorgen.

Innehållet, kvantiteten och varaktigheten hos samt sättet för genomförandet av kortvarig omsorg ska bestämmas enligt de individuella behoven hos personen med funktionsnedsättning. Kortvarig omsorg omfattar behövliga transporter för genomförandet av servicen, om personen med funktionsnedsättning har särskilda svårigheter att röra sig och på grund av sitt funktionshinder inte utan oskäligt stora svårigheter kan anlita offentlig trafik.

3. Anser ni att paragrafförslaget behöver ändras?

Ja

4. Om ni svarade ja, hur skulle ni ändra paragrafförslaget?

Vi föreslår att ”offentlig trafik” ersätts med det korrekta svenskspråkiga begreppet ”kollektiv trafik”.

5. Anser ni att motiveringarna till paragrafförslaget behöver ändras?

Ja

6. Om ni svarade ja, hur skulle ni ändra motiveringen?

§ 14 är oerhört viktig eftersom den ska möjliggöra ett så normalt liv som möjligt för familjerna. Det måste vara en subjektiv rättighet som erbjuds oberoende av ålder eller diagnos. Det är positivt att en större målgrupp än tidigare omfattas av paragrafen, vilket möjliggör att även personer inom autismspektrumet kommer att få tillgång till tjänsten.

All kortvarig omsorg ska alltid utgå från familjens behov, vilket innebär att det ska vara möjligt med flexibla och skraddarsydda lösningar. Kortvarig omsorg kan vara familjevård,

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

korttidshem eller stöd till hemmet. Den kortvariga omsorgen kan vara en kombination av alla dessa olika stödformer. I motiveringarna kunde de här olika stödformerna komma tydligare fram. Olika alternativ borde finnas att tillgå i alla delar av landet. Kortvarig omsorg kunde även ordnas som personlig assistans.

I motiveringarna står det att kortvarig omsorg kan vara återkommande eller enskilda situationer som är kända på förhand eller exceptionella och oförutsedda situationer. I motiveringarna borde dessa situationer förtydligas. Vi önskar bl.a. att möjligheten till intervallvård nämns. T.ex. om en person har stora stödbehov och familjen är i behov av särskilt mycket stöd, borde stödet kunna erbjudas som intervallvård. Möjligheten till intervallvård kan underlätta familjens vardag. Dessutom borde det framgå att mera krävande vård även ska kunna erbjudas i hemmet, till exempel specialistsjukvård och stöd för personer med autism. Mer krävande vård ska inte tolkas som institutionsvård.

Dessutom önskar vi att krisvård nämndes i motiveringarna. Det måste finnas tillgång till krisvård, då familjen av någon orsak inte kan ta hand om barnet. Den får inte arrangeras för långt borta från anhöriga och behöver heller inte innebära institutionsvård. I krisvården är det ytterst viktigt att det finns ett tillräckligt kunnande om alternativ kommunikation så att personen kan känna sig trygg och bli förstådd.

I motiveringarna framgår det att kortvarig omsorg kan erbjudas både före och efter skoldagen samt under skolloven. Vi vill poängtera vikten av att den här servicen tryggas under hela skolgången, servicen ska även erbjudas under andra stadiet om det finns behov för det. Detta borde nämnas i motiveringarna.

Det nämns även att ett akut behov av hjälp kan uppstå t.ex. när den person som ansvarar för omsorgen blir sjuk. Vi önskar att motiveringarna även skulle uppmärksamma situationer när personen med funktionsnedsättning själv blir sjuk och hur stödet till familjerna ordnas då.

Vi önskar även att motiveringarna tydligare tar fasta vid korttidsvårdens kvalitet. Vi vill lyfta fram att det är viktigt att kortvarig omsorg erbjuds i närheten av hemmet, om familjen inte prioriterar stöd till hemmet.

Ur motiveringarna borde det även framgå att vården måste anpassas enligt ålder och aktivitetsbehov. Barn ska inte få sin kortvariga omsorg på boenden för vuxna. Det måste också finnas tillräcklig kunskap om målgruppen, t.ex. när det gäller bemötande, kommunikation och specialkunnande då det gäller sjukvård, autism och psykisk ohälsa. Stöd ska också erbjudas till fosterföräldrar och familjevårdare. Även syskonen behöver beaktas.

Kortvarig omsorg ska dessutom tydligt ingå i serviceplanen och hur omsorgen erbjuds, vilket borde nämnas i motiveringarna.

Vi vill även betona vikten av att få kortvarig omsorg på sitt eget modersmål. Det måste vara möjligt att få kortvarig omsorg även på svenska, vilket vi önskar att nämns i motiveringarna.

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

15 § Verksamhet under dagtid

Personer med funktionsnedsättning har rätt till verksamhet under dagtid om de på grund av sitt funktionshinder behöver särskild service som tryggar social interaktion och delaktighet samt upprätthåller funktionsförmågan, och inte social rehabilitering enligt 17 § i socialvårdslagen, verksamhet i sysselsättnings syfte enligt 27 d § i 1982 års socialvårdslag (710/1982) eller arbetsverksamhet enligt 27 e § i den lagen eller arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) är lämplig eller tillräcklig service i förhållande till personens servicebehov. Landskapet har inte skyldighet att ordna verksamhet under dagtid för personer som får sin huvudsakliga försörjning av ålderspension.

Verksamhet under dagtid ska ordnas fem dagar i veckan eller mer sällan, om det finns ett särskilt skäl för det som anknyter till de individuella behoven hos personen med funktionsnedsättning. Verksamhet under dagtid omfattar behövliga transporter för genomförandet av servicen om personen med funktionsnedsättning har särskilda svårigheter att röra sig och på grund av sitt funktionshinder inte utan oskäligt stora svårigheter kan anlita offentlig trafik.

7. Anser ni att paragrafförslaget behöver ändras?

Ja

8. Om ni svarade ja, hur skulle ni ändra paragrafförslaget?

Ett bättre namn på paragrafen kunde vara verksamhet som främjar delaktigheten, eftersom den här paragrafen riktar sig till de personer som har de största stödbehoven där kommunikationen och delaktigheten är en väsentlig del av verksamheten.

Vi önskar att man utreder de svenskspråkiga begreppen funktionshinder och funktionsnedsättning som används parallellt i lagtexten. Dessutom är det viktigt att de motsvarar de finska begreppen.

En utmaning med lagparagrafen är att det är oklart hur beredningen av TEOS-lagstiftningen fortskrider. Den ursprungliga tanken var att de som har de största stödbehoven skulle omfattas av funktionhindervisnaden och att arbetslivdelaktigheten skulle ingå i TEOS-lagstiftningen. Just nu är det oklart vad TEOS-lagstiftningen innehåll kommer att vara och hur TEOS-lagen och funktionshinderlagen förhåller sig till varandra. Det finns risk för att de som behöver stöd för arbetslivdelaktigheten blir utan stöd om detta inte beaktas i den kommande funktionshinderlagen. Om inte TEOS-lagstiftningen hinner bli färdig i tid kunder paragraf 7 om träning och stöd utvecklas ytterligare så att den också omfattar stöd för arbetslivdelaktigheten.

Paragrafen utesluter personer som får ålderspension. I all verksamhet är det viktigt att utgå från individens behov och därför kunde det vid särskilda skäl vara befogat att även personer som får ålderspension kunde ha möjlighet att delta i verksamheten. För en del

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

är den här verksamheten central med tanke på att upprätthålla funktionsförmågan och de sociala relationerna.

Vi föreslår att ”offentlig trafik” ändras till det korrekta svenskspråkiga begreppet ”kollektiv trafik”.

9. Anser ni att motiveringarna till paragrafförslaget behöver ändras?

Ja

10. Om ni svarade ja, hur skulle ni ändra motiveringen?

§ 15 omfattar de personer med de allra största stödbehoven som befinner sig utanför arbetsmarknaden eller personer som väljer att inte delta i verksamhet som främjar sysselsättning. Det är viktigt att det finns verksamhet som möjliggör delaktighet i samhället även för personer med stora stödbehov.

Innehållet i verksamheten ska möjliggöra individens delaktighet och stärka inflytandet. Dessutom ska innehållet utformas enligt individuella behov och följas upp. Tillräckliga resurser bör reserveras för stödandet av kommunikationen och för ordnandet av en tillräckligt mångsidig och meningsfull verksamhet. I motiveringarna kunde därför tydligare framgå hur kvaliteten i verksamheten försäkras. T.ex. KVANKs kvalitetskriterier för verksamhet som främjar delaktighet och sysselsättning borde ingå i motiveringarna.

I motiveringarna kunde det framgå tydligare hur förhållandet till den utvidgade läroplikten. Därför undrar vi om den här servicen kommer att börja gälla tidigast från 18 år eftersom läroplikten utvidgas? Tidigare kunde personer som inte fått studieplats delta i verksamhet som främjar delaktigheten redan vid 17-års ålder.

Verksamheten ska ordnas utgående från det individuella behovet, vid behov 5 ggr/vecka och utanför hemmet. Stödet borde inte begränsas enbart till dagtid, utan stödet ska vara flexibelt och individanpassat. Det här möjliggör bl.a. deltagande i konserter och andra evenemang som ordnas på kvällen.

Det borde även vara möjligt att kombinera olika tjänster såsom verksamhet som främjar delaktigheten med stöd för att utveckla arbetslivdelaktigheten. I verksamheten borde finnas en koppling till arbetslivet om personen så önskar det. Vi vill även poängtera att verksamheten inte kan ersätta den lagstadgade rätten till utbildning. Olika tjänster får inte utesluta varandra.

I motiveringarna står att det inte betalas någon flitpenning för verksamhet under dagtid. Vi ställer oss frågande till formuleringen och föreslår dessutom att ordet ”arbetsersättning” används i stället för flitpenning. De personer som inom ramen för ordnad verksamhet utför produktiva arbetsuppgifter med koppling till arbetsmarknaden, antingen i form av underleverantörs uppgifter eller annan produktiv verksamhet som inbringar inkomster till verksamheten genom försäljning av varor eller tjänster, ska få en skälig ersättning för den produktiva arbetsinsatsen. Detta kan förverkligas enligt Paanetojas underleverantörsmodell eller genom utbetalning av arvode.

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

Lagen borde även möjliggöra nytänkande kring verksamheten, vilket kunde lyftas fram tydligare i motiveringarna. Ex. ambulerande verksamhet och distansverksamhet.

Dessutom borde det vara möjligt att arrangera mer personligt stöd till dem som har stora stödbehov inom verksamhet som främjar delaktigheten.

Det är ytterligt viktigt att transporter inte belastar personens övriga färdtjänst utan arrangeras endera via serviceproducent eller på annat sätt.

Vi vill betona vikten av att verksamheten måste erbjudas på det egna modersmålet. Det måste vara möjligt att få servicen även på svenska, vilket vi önskar att nämns i motiveringarna.

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

FDUV arbetar för frihet, delaktighet, utveckling och valmöjligheter för alla
– också för dem som behöver stöd i vardagen.